

Motion till riksdagen 2019/20:3351

av **Johan Pehrson m.fl. (L)**

Liberal politik för klimatet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen om att förorenaren ska betala och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer EU-samarbete krävs för klimatets skull och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en europeisk koldioxidskatt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av mer forskning och utveckling för att lösa klimatkrisen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konsumenters val och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bryta beroendet av fossila bränslen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka godsets betydelse vid prioritering av infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om väl fungerande kollektivtrafik för klimatets skull och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flyget och dess utsläpp och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elflyg och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av transporter på järnväg och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer gods till sjöss och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en fossilfri och stabil elproduktion med konkurrenskraftiga priser och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målet 100 procent fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de energipolitiska målen ska omfatta alla fossilfria kraftslag och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om initiativ till en ny energikommission och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en oberoende utredning som skyndsamt analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för vidare drift av Ringhals 1 respektive Ringhals 2 och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en konsekvensanalys av vad stängningar av reaktorer betyder för leveranssäkerheten och för energiimportberoende samt vilka konsekvenser det har för klimatet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett myndighetsuppdrag att fastställa ett leveranssäkerhetsmål och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förnybar energi ska vara ett medel för att uppnå billig och miljövänlig elproduktion och inte vara ett mål i sig själv och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regelförenklingar för förnybar elproduktion samtidigt som andra viktiga samhällsintressen som miljö och försvar beaktas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kärnkraften behövs för klimatets skull och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av svensk vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och utveckling avseende fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klimatförändringarna leder till extremväder och naturkatastrofer, både i Sverige och i resten av världen. Det påverkar allt liv på jorden. För att rädda klimatet och skapa en renare framtid för kommande generationer måste vi agera nu. Vi måste fatta beslut som gör skillnad på både lång och kort sikt.

Vi ska ta oss an klimatutmaningen med en blandning av krisinsikt, framtidstro och realism. Vetenskap, fakta och teknikutveckling finner lösningarna. Marknadsekonomi och frihandel, inte politiker eller förbudspolitik, driver fram smarta hållbara lösningar. Digitalisering och delningsekonomi banar väg för nya och klimatsmarta konsumtionsmönster. Elfordons frammarsch förändrar hela fordonsindustrin. Energibranschen ställer om, investeringar i fossil energi lönar sig inte. Fler människor på jorden får tillgång till klimatsmart energi istället för hälsofarlig öppen eld och fossila bränslen. Nya jobb och marknader växer fram.

Sverige ligger långt framme när det gäller klimatarbetet, något vi ska nyttja och göra till en konkurrensfördel. Det är positivt och viktigt att det idag finns en bred politisk enighet bland sju av riksdagens åtta partier om Miljömålsberedningens mål.

Klimathotet känner inga gränser och det kräver gemensamma lösningar. Inom EU och i det globala miljö- och klimatarbetet inklusive arbetet för att förverkliga Parisavtalet ska Sverige vara en pådrivande kraft och visa ledarskap. Sverige ska visa att det går att förena välstånd och tillväxt med ansvar för klimatet.

Liberalerna har en tydlig grön liberal miljö- och klimatpolitik. Både inför valet 2014 och 2018 har Naturskyddsföreningen gett oss ett viktigt erkännande genom att visa på att vi är bland de mest gröna partierna. Även Världsnaturfonden har gett Liberalerna höga betyg. Vi tvekar inte när det gäller att fatta obekväma men nödvändiga beslut som innebär att den som smutsar ner också ska betala mer. En prislapp på att skada klimatet påskyndar teknikutveckling och ökar incitamenten att ta klimatansvar.

Liberalerna har en sakpolitisk överenskommelse, januariavtalet, inklusive ett budgetsamarbete med Centerpartiet och regeringspartierna Socialdemokraterna och

Miljöpartiet, varför formella yrkanden som omfattas av detta samarbete inte läggs i denna motion.

1 Centrala utgångspunkter för liberal klimatpolitik

Grön skatteväxling – förorenaren ska betala

Vi utgår från principen om att förorenaren ska betala. Då följer det att olika verksamheter också i högre grad står för sina klimatkostnader. En viktig del i detta blir då den gröna skatteväxlingen. Höjda skatter på utsläpp och miljöskadlig verksamhet ska kompenseras med sänkta skatter på arbete och företagande. Liberalerna har som enda parti under föregående mandatperiod drivit på för att ta bort skattelättnader till diesel i jordbruket. Vi har också drivit på för att ta bort skattelättnader på diesel inom gruvindustriell verksamhet. Genom en grön skatteväxling vill vi istället sänka skatten på jobb och företagande.

Inom ramen för januariavtalet finns nu en tydlig ambition och inriktning avseende en ambitiös grön skatteväxling.

Klimatet kräver mer EU-samarbete

EU ska ta klimattäten internationellt. Utsläppen stannar inte vid landsgränser men det gör inte lösningarna heller. EU ska vara en garant för Parisavtalet och visa vägen framåt i klimatarbetet, och alla EU-länder måste ta sitt klimatansvar. Sverige har idag relativt låga koldioxidutsläpp per capita jämfört med andra EU-länder men vi ska självklart fortsätta minska våra utsläpp samtidigt som vi ska driva på för att EU har en gemensam effektiv politik som bidrar till att alla EU-länder minskar sina.

Vi vill till exempel se en gemensam europeisk koldioxidskatt och en gemensam flygskatt, som måste sättas i relation till ett förbättrat utsläppshandelssystem.

Utsläppshandelssystemet måste reformeras för att fungera mer effektivt. Vi välkomnar arbetet på EU-nivå med en plaststrategi inklusive förbud av vissa engångsartiklar av icke-återvinningsbar plast samt kommissionens förslag på att införa en plastavgift på icke-återvunnen plast i medlemsländerna. Att hantera plast på ett effektivare och bättre sätt är viktigt för miljön men även klimatet till exempel genom att andelen plast som eldas upp och bidrar till utsläpp minskar om återvinningen istället ökar.

Långsiktiga och effektiva klimatinvesteringar

Samhället måste ställa om och då behövs klimatinvesteringar som är långsiktiga och effektiva. Fokus ska vara på att få ner utsläppen och stöd ska inriktas mot insatser där investerade medel har störst nytta och långsiktig effekt, till exempel inom transport, industri samt jord- och skogsbruket. Det kan handla om biogasanläggningar och metangasreducering inom jordbruket och framställning av biodrivmedel från skogsavfall. I utvecklingen av hållbara städer kan eldrivna stadsbussar och lastbilar vara en del av lösningen. Och för att främja användningen av eldrivna fordon behövs en utbyggd laddinfrastruktur runt om i vårt land och en elektrifieringskommission för att påskynda omställningen till en elektrifierad transportsektor. Satsningar på järnväg och kollektivtrafik behövs för att öka punktligheten och därmed attraktiviteten. Även klimatinvesteringar i sjöfart är viktiga för att minska utsläpp och antalet vägtransporter.

Mer forskning och utveckling

Forskning och utveckling är en viktig del av lösningen för att klara klimatkrisen. Sveriges välfärd och tillväxt är beroende av en konkurrenskraftig industri. Samtidigt står industrin för en stor del av våra koldioxidutsläpp och alla insatser för att reducera utsläppen är viktiga. Staten bör bidra till forskning och utveckling för att tillsammans med berörda industrier få fram klimatsmarta lösningar som minskar industrins utsläpp. Till exempel pågår intressanta projekt för att på sikt kunna tillverka järn utan utsläpp av koldioxid till atmosfären, något som bland annat kräver tillgång till mycket fossilfri el.

Det behövs även mer forskning kring klimatsmarta transporter inklusive större testsiter i verklig miljö, bland annat vad gäller laddinfrastrukturens samspel med städers uppbyggnad. Därutöver krävs utveckling av elvägar och laddinfrastruktur längs våra större vägar i hela landet. Elflyg är ett annat område under stark utveckling där staten bör bidra till forskning och utveckling, då detta har potential att minska flygets klimatpåverkan och samtidigt bli en ny industrigren i Sverige.

Vidare behövs mer forskning och utveckling kring ett 100 procent fossilfritt elsystem där både förnybar elproduktion och kärnkraft spelar en viktig roll. Det framtida fossilfria samhället kräver också nya och vidareutvecklade lagringsmöjligheter för el, t ex batterier med högre kapacitet samt baserade på andra metaller och en vidareutvecklad vätgasteknik.

Konsumenters aktiva val

Det måste vara enkelt för människor att handla klimatsmart, sortera soporna och ta buss, spårvagn, cykel eller tåg istället för bilen. Allt fler människor vill genom medvetna val minska sin egen påverkan på miljö och klimat. Vi välkomnar denna positiva utveckling som bör underlättas än mer.

Marknadsdriven märkning och certifiering av varor förenklar för människor att göra klimatsmarta val. Då krävs också relevanta beräkningar och information kring konsumtionsbaserade utsläpp. Vi ser gärna en obligatorisk klimatmärkning när det gäller vissa varor såsom visst kött. Vi har också drivit på för obligatorisk klimatdeklaration vid reklam och köp av flygresor. Ett nationellt biljettsystem för kollektivtrafiken underlättar för konsumenten att göra klimatsmarta val.

2 Fossilfria transporter

Transportsektorn står för en tredjedel av de totala svenska växthusgasutsläppen, den allra största delen från vägtrafik. Utsläppen från transporter måste sänkas radikalt, målet är satt till 70% minskade utsläpp 2030 jämfört med 2010. Generellt verkar Liberalerna för att beskatta det som smutsar ner istället för att subventionera ny grön teknik.

För att klara den snabba omställning som krävs för att klara klimatmålet behövs en kraftfull satsning på en övergång till eldrivna fordon parat med en produktion och användning av biodrivmedel. Liberalerna anser att omställningen till eldrivna fordon går för långsamt. Vi har därför tagit initiativ till en Elektrifieringskommission som aviserats i budgetpropositionen för 2020. Dess uppgift är att öka takten i omställningen till en elektrifierad transportsektor. Reduktionsplikten ska fortsätta och utökas och ställer därmed ökade krav på tillgång till biodrivmedel. En förutsättning för elektrifieringens positiva påverkan på klimatet är dock att elproduktionen är fossilfri. Leveranssäkerhet och kapaciteten i våra kraftnät behöver också förbättras för att klara övergången till en elektrifierad transportsektor.

Elektrifieringskommission

För att transportsektorn ska ställa om krävs fler fossilfria bilar, bussar och lastbilar på vägarna. Liberalerna har i budgetpropositionen 2020 drivit på för att inrätta en elektrifieringskommission för att påskynda arbetet med elektrifieringen av transportsektorn. Elektrifieringskommissionen ska bidra till att påskynda investeringar i

elvägar och snabbladdningsinfrastruktur för eldrivna fordon samt andra effektiva tillämpningar. Kommissionen ska vidare belysa finansieringsfrågor, hur el snabbt kan dras fram till väg samt effekter på elförsörjningen av att godstrafiken ställer om. Den ska tillsammans med näringslivet och berörda aktörer skyndsamt ta fram en handlingsplan för elektrifiering av de mest trafikerade vägarna i Sverige samt i övrigt genomlysna andra möjligheter till elektrifiering.

Fossilfria persontransporter på väg

Det finns olika sätt att främja övergången från fossila bilar till fossilfria bilar. Miljöbilar bör på olika sätt gynnas i förhållande till bilarna som drivs av fossila bränslen. Det behövs också tydligare och bättre definitioner av vilka bilar som kan kallas för miljöbilar och framförallt behövs långsiktighet och teknikneutralitet avseende reglerna. Människor ska inte premieras att köpa en sorts bil som några år senare straffas för att den då klassas som en bil som smutsar ner.

Bonus-malus innebär att den som till exempel köper en elbil får en bonus samtidigt som den som köper en bil som smutsar ner får betala mer i skatt. Även om Liberalerna generellt varit skeptiska till subventioner och därmed till bonus-malus konstateras att det finns en bred samsyn bland många partier om bonus-malus. Det finns dock skäl att revidera systemet, bland annat eftersom det finns risk att svenska elbilar som omfattats av bonussystemet vid inköp säljs vidare till utlandet efter att man mottagit en statlig premie.

Miljözoner där endast miljöbilar får köra bör kunna införas i fler städer. Bilpooler och smart korttidshyra av miljöbilar främjas till exempel genom enklare parkeringsregler, och eldrivna lätta lastbilar, taxi och personbilar kan främjas genom slopande av trängselskatt. En dubbdäcksavgift kan bidra till att minska utsläppen av partiklar, vilket skulle förbättra luftkvaliteten i storstäderna.

Förnybara biodrivmedel är bättre än fossila bränslen och dess användning bör öka genom reduktionspliktssystemet. Samtidigt är mängden biodrivmedel begränsad och det är centralt att det används där det gör mest nytta, till exempel inom flyg och tyngre transporter.

En snabb utbyggnad av laddinfrastrukturen i hela landet underlättar beslutet för enskilda personer och organisationer att investera i eldrivna fordon.

Ett nationellt biljettsystem kan underlätta beslutet att åka kollektivt till destinationen i stället för att ta bilen.

Fossilfria godstransporter

Vägtransporterna står för uppemot 95% av utsläppen från transporter.

Godstransporterna står i sin tur för ca en tredjedel av utsläppen från vägtransporter.

Tillgänglig snabbbladdningsinfrastruktur samt elvägar längs våra motorvägar skyndar på övergången till eldrivna fordon och därmed minskade utsläpp. Liberalerna har därför drivit på införandet av en elektrifieringskommission. Samtidigt måste en satsning ske på biodrivmedel för att kraftigt minska klimatpåverkan på befintliga fordon. En satsning på längre fordon minskar utsläppen per fraktad enhet.

Möjligheten att flytta över gods från vägtransport till järnväg bör få större påverkan vid prioritering av infrastruktursatsningar. Det kan gälla upprustning och nybyggnation av järnväg liksom för att effektivisera i hamnar och på andra ställen där gods flyttas från vägtransporter till järnväg alternativt sjöfart.

Ur klimatsynpunkt är det bra att transportera stora godsflöden på vatten i förhållande till t.ex. väg. Godstrafik till sjöss ska därför välkomnas. Fartyg som drivs med fossila drivmedel betalar i dag ingen energiskatt för bränslet men dock om de laddar batterierna med landström. Nedsättningen som finns i dag omfattar enbart större fartyg. Detta hämmar omställningen från fossila drivmedel till förnybar el inom sjötrafiken. Nedsättningen av energiskatten på el bör därför gälla även för mindre fartyg.

Fungerande kollektivtrafik och ökat cyklande – för klimatets skull

En väl fungerande kollektivtrafik är centralt för att människor enkelt ska kunna ta sig till jobb och skola. När fler väljer buss, spårväg, tunnelbana och pendeltåg istället för till exempel bilen som drivs av fossila drivmedel reduceras utsläppen och trängseln på vägarna minskas. Ökat kollektivt resande bidrar till att uppfylla de transportpolitiska mål som riksdagen har beslutat om. Kollektivtrafiken måste fortsätta att byggas ut på ett ansvarsfullt sätt i hela landet. Liberalerna vill också göra en översyn av om och i så fall hur skatten på all elektrifierad kollektivtrafik skulle kunna sänkas samt vilket bidrag det skulle ge för att minska utsläppen.

Att fler cyklar istället för att ta bilen till jobbet är också bra för klimatet men också för folkhälsan. Genom bättre cykelinfrastruktur underlättas cykelpendling. Därtill vill vi se över vissa skatteregler för att öka incitamenten för cykelpendling.

Flyg och tåg

Svenskarna reser allt mer, vilket är positivt i en globaliserad värld. Liberalerna vill inte förhindra resandet i sig utan fokusera på att minska utsläppen. Flyget måste liksom andra transportslag i ökad grad stå för sina klimatkostnader.

Den nuvarande flygskatten beskattar idag alla flygresor lika oavsett utsläppsnivåer eller hur mycket biodrivmedel som finns i tanken. För oss är det centralt att det är utsläppen som beskattas inte resandet vilket skulle öka flygbolagens incitament att minska sina utsläpp. De flyg som släpper ut mer ska helt enkelt betala mer än de som släpper ut mindre. Teknikutvecklingen går framåt och ett modernare flygplan släpper ut betydligt mindre än äldre modeller.

Vår kritik till trots har vi accepterat flygskatten inom ramen för den kompromiss som januariavtalet är men skatten ska tas bort när det finns ett system för flygbränsleskatt på plats. Det kräver dock långsiktigt arbete på internationell nivå. I väntan på detta är det centralt att användningen av biodrivmedel ökar, att klimatpåverkan vägs in i start- och landningsavgifter och att staten stödjer forskning och utveckling avseende elflyg. Elflygets behov av infrastruktur och dess påverkan på flygplatsstrategin bör snarast utredas. Vidare ska det införas en obligatorisk klimatdeklaration vid köp av flygresor för att underlätta för konsumenten.

Om fler väljer tåg istället för flyg eller bil kan utsläppen minska. Järnvägsunderhållet ska prioriteras, men det behövs också kompletterande stråk och nya spår för att lösa upp flaskhalsar och öka effektiviteten. Det finns många exempel på sträckor där mindre åtgärder kan ge ökade transportmöjligheter och betydande klimatnytta. Godset ska få ökad betydelse vid prioritering av järnvägsinvesteringar. Övergången från dieseldrivna lok till andra drivmedel bör underlättas.

3 Fossilfri elproduktion – för klimatets skull

Världens elproduktion måste bli fossilfri för att rädda klimatet. Omställningen till ett klimatsmart samhälle bygger på att använda mer fossilfri el. Det handlar till exempel om en mer eldriven transportsektor och mer ren el inom den tunga basindustrin. Det centrala är att elproduktionen är fossilfri.

Sverige har en klimatsmart, utsläppsfri och trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser som måste värnas. De flesta av Europas länder är istället dessvärre fortsatt beroende av kol och fossilgas. För oss är det centrala att elproduktionen är fossilfri och att utbyggnaden ska drivas av marknaden och byggas när den behövs och där den behövs. Vårt fokus ligger på att minska utsläppen – både i Sverige och i vårt närområde – samt på att behålla en stabil elproduktion med konkurrenskraftiga priser som är till fördel för svenska hushåll och industri. Vi håller oss neutrala mellan olika energislag – så länge de är fossilfria.

Sverige är ett av få länder i världen som har visat att det går att ställa om elproduktionen och eliminera utsläppen av klimatgaser. Vi menar att det finns betydligt större klimatvinster att göra genom att värna vårt klimatsmarta och stabila elsystem och satsa på åtgärder inom de sektorer som har höga klimatutsläpp, som transportsektorn, processindustrin och jordbruket.

100 procent fossilfri elproduktion

Det centrala för Liberalerna är ett fossilfritt elsystem för att på så vis rädda klimatet. Vi vill därför ha ett mål om 100 procent fossilfritt elsystem som består av elproduktion från vattenkraft, kärnkraft och förnybart. Vi står inte bakom energiöverenskommelsen, som slutits mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet, och som slår fast ett mål om 100 procent förnybar elproduktion. För oss är det centrala att elproduktionen är fossilfri och stabil och att utbyggnaden ska drivas på av marknaden och byggas när den behövs och där den behövs istället för att använda både direkta och indirekta subventioner till en viss sorts elproduktion.

Mot bakgrund av ovan är det centralt att de energipolitiska målen omfattar alla fossilfria kraftslag.

Leveranssäkerheten måste garanteras

Vi ser med oro på den ökade effektutmaningen till följd av mer förnybar elproduktion samtidigt som klimatsmart och stabil kärnkraft stängs ner. Oskarshamn 1 har stängts, i

år stängs Ringhals 2 och Ringhals 1 stängs 2020. Det betyder att en betydande andel stabil elproduktion försvinner utan att tillräckliga åtgärder vidtagits för att garantera fortsatt leveranssäkerhet.

Det är tydligt att leveranssäkerheten sjunker. Svenska kraftnät försöker på alla sätt öka kunskapen och medvetenheten om problematiken med effektbristen kalla dagar kommande vintrar.

Ett effektunderskott drabbar framförallt mellersta och södra Sverige vintertid. När elen försvinner kortare eller längre perioder riskerar skadorna för både industri och hushåll att bli stora. Otillräcklig elproduktion leder inledningsvis till instabilitet och högre elpriser. Ett närliggande exempel är Finland som med liknande underskott som Sverige ofta har ett elpris som är 5–10 öre högre per kWh än i de svenska elområdena.

För samhällsekonomi uppstår skador redan när tillgången på el börjar upplevas som opålitlig. Det kommer bli nödvändigt att oftare använda effektreserven vilket bland annat betyder att oljekraftverket i Karlshamn behöver startas. Dessutom kommer vårt behov av att importera mer el att öka. El importeras och exporteras dagligen. Problemet är när vi stänger ner klimatsmart elproduktion och gör oss mer beroende av import av elproduktion som många gånger är av kol eller gas. Dessutom gör vi oss beroende av att våra grannländer har el att exportera just den kalla, mörka timmen då vi behöver den.

Liberalerna har länge efterfrågat en konsekvensanalys av vad stängningar av reaktorer betyder för leveranssäkerheten, för Sveriges energiimportberoende samt vilka konsekvenser det har för klimatet. Vi kunde inte heller stå bakom Energiöverenskommelsen som hade ett tydligt fokus på att på alla sätt öka andelen förnybar elproduktion. Det var oklart för oss vilket mål man siktade mot med denna prioritering, då svensk elproduktion har varit i det närmaste helt fri från klimatpåverkan sedan tidigt 80-tal. Självändamålet om förnybar produktion formulerades utan en seriös analys av vad det innebär för effektbalans och leveranssäkerheten.

Den befintliga kärnkraften måste värnas och alla ekonomiskt meningsfulla livstidsförändringar bör göras. Möjligheterna att driva vidare Ringhals 1 och 2 måste ses över. De ekonomiska och klimatmässiga förutsättningarna har ändrats sedan Vattenfalls avvecklingsbeslut. Bland annat har effektskatten tagits bort och förändringar i EU:s utsläppshandelssystem innebär att nedstängningar av Ringhals 1 och 2 leder till väsentligt högre utsläpp. Det behövs därför en oberoende utredning som skyndsamt analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för vidare drift av respektive reaktor samt vilka konsekvenser som nedstängningarna får för utsläppen av växthusgaser.

Vidare behövs ett leveranssäkerhetsmål som beaktar samhällets behov och som utgår för elförsörjningens betydelse för vår konkurrenskraft som industrination. Svenska elkonsumenter behöver veta vad de kan förvänta sig av sina elleverantörer. Hur ofta ska vi förvänta oss strömavbrott? Hur stora variationer i spänning och frekvens ska industrin planera för vid nyinvesteringar? Ska elintensiv industri överhuvudtaget våga investera i Sverige? Liberalerna menar att bristande leveranssäkerhet inte är en acceptabel utveckling för ett samhälle som blivit mer beroende än någonsin av en stabil elförsörjning. Dagens höga elkvalitet är en svensk konkurrensfördel som måste värnas. Liberalerna anser att Energimarknadsinspektionen eller Svenska kraftnät måste få i uppdrag att ta fram ett leveranssäkerhetsmål.

Mot bakgrund av alla de utmaningar som svensk energiförsörjning samt klimatet står inför behövs nya långsiktiga mål som har som utgångspunkt att värna konkurrenskraftig, klimatsmart och stabil energiproduktion. Liberalerna välkomnar därför initiativ till en ny Energikommission.

Mer marknad istället för subventioner

Vi vill ha väl fungerande el- och energimarknader som driver på teknisk utveckling och kostnadseffektiva lösningar. Vi vill ge mer likvärdiga villkor för koldioxidfria kraftslag. Det är därför som Liberalerna är kritiska till elcertifikatssystemet liksom andra former av subventioner till viss elproduktion som kommer med energiöverenskommelsen. Floran av subventioner, stöd och skatteregler behöver ses över så att förutsättningarna för de fossilfria kraftslagen blir lika. Lika förutsättningar är det mest kostnadseffektiva sättet att nå målet att eliminera utsläppen av koldioxid och rädda klimatet.

Elcertifikatssystemet innebär att mogen teknologi subventioneras. Utöver detta tillkommer subventioner till havsbaserad vindkraft. Det ges därmed stöd till ny elproduktion och framförallt ges stöd till den teknik som idag påstås vara den billigaste att bygga. Liberalerna välkomnar all form av utsläppsfri elproduktion men den ska byggas när och där den behövs och på marknadsmässiga grunder.

Att genom omfattande subventioner till ny vind- och solkraft pressa ner elpriserna och därmed tvinga fungerande fossilfri elproduktion (framför allt kärnkraft och kraftvärme) att stänga i förtid leder till högre systemkostnader och försämrar Sveriges konkurrenskraft gentemot omvärlden. Kostnaderna för dessa subventioner kommer i

första hand att bäras av de elproducenter, framförallt vatten- och kärnkraftsägare, som inte får del av subventionerna. På sikt måste dock kostnaderna på ett eller annat sätt bäras av elkunderna. Att ersätta stadigvarande och stabil elproduktion med elproduktion som till exempel är väderberoende och inte kan lagras leder också till problem. Subventionernas avigsidor är många. Dess förtjänster är inga eller möjligen ringa.

Gärna förnybar elproduktion

Liberalerna välkomnar all form av fossilfri elproduktion. Vi välkomnar utveckling och ny teknik, och det pågår en snabb teknisk utveckling på energiområdet liksom utvecklingen av nya tjänster och affärsmodeller. Det finns en stor efterfrågan och potential att fortsätta bygga ut energi från sol, vind och vatten. Många människor uppskattar att kunna vara sin egen elproducent. Samtidigt har väderberoende elproduktion, liksom annan elproduktion, fel och brister. Väderberoende elproduktion kan inte garantera produktionen.

Som liberaler är det självklart att utbyggnaden av ny elproduktion ska drivas på av marknaden och byggas när den behövs och där den behövs. Förnybar energi ska vara ett medel för att uppnå billig och miljövänlig elproduktion och inte vara ett mål i sig själv.

Vi ser gärna olika regelförenklingar för att underlätta utvecklingen samtidigt som rimliga avvägningar görs mot andra centrala samhällsintressen. Det kan till exempel handla om viktiga miljö- och naturintressen eller försvarets behov.

Kärnkraft för klimatets skull

Kärnkraften är en central del av Sveriges elproduktion och står för runt 35–40 procent av den totala elproduktionen. Den är leveranssäker och klimatsmart. Sverige är med våra tunga basindustri beroende av en stabil elproduktion årets alla dagar, även kalla vinterdagar. Inom ett antal år kommer dock runt 30 procent av den svenska kärnkraftskapaciteten att försvinna.

Dessvärre kommer vårt, och våra grannars, beroende av fossil energi öka då vi får mer instabil och väderberoende elproduktion och mindre stabil kärnkraft. För Liberalerna är det centralt att inte bli beroende av till exempel tysk kolkraft eller oljeeldning oavsett hur kallt eller varmt det är, hur lite solen lyser eller hur lite vinden blåser. Ett fungerande system behöver någon form av stadigvarande produktion alternativt behöver konsumtionen kunna ransoneras mycket kraftigt de timmar då det är

kallt och mörkt och vindstilla. Om inte den stadigvarande produktionen är tillräcklig i Sverige så kommer den att finnas någon annanstans i systemet, huvudsakligen som kol och gas.

Kärnkraften behövs för klimatets skull, vilket även FN:s klimatpanel tycker. Vi ser med oro på Tyskland, som trots enorma och kostsamma satsningar på förnybar energi blivit allt mer beroende av kol och gas när kärnkraften lagts ner. Detta är allt annat än klimatsmart. Vi måste behålla vår kärnkraft och även välkomna att den utvecklas. Beslutet om 100 procent förnybart elsystem till år 2040 ska rivas upp och ersättas med ett mål om fortsatt fossilfri elproduktion genom en mix av vattenkraft, kärnkraft, vindkraft och solceller. Sverige behöver en klimatsmart, utsläppsfri och trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser.

Vattenkraft – kronan i svensk elproduktion

Vattenkraften är klimatsmart och spelar en mycket viktig roll för svensk energiförsörjning, nu och i framtiden. Vattenkraften ska utvecklas genom effektiviseringar som inte skadar miljön ytterligare samtidigt som utbyggda vattendrag inte exploateras. De fyra nationalälvarna ska fredas från utbyggnad, liksom övriga i lag skyddade vattendrag samt bäckar, åar och andra mindre vattendrag.

Det är bra att fastighetsskatten på vattenkraft sänkts eftersom det behövs effektiviseringar och nya investeringar.

Vattenkraftverken ska leva upp till dagens miljöregler, bland annat EU:s direktiv på området, och kraftverken ska så långt möjligt ta ett större miljöansvar. Åtgärder för att miljöanpassa vattenkraften bör ske långsiktigt, och insatser bör prioriteras där störst potential finns för att med relativt begränsade åtgärder uppnå stor miljönytta. Regelverket för nya tillståndsprövningar för vattenverksamheter ska vara flexibelt så att befintliga småskaliga vattenkraftsutövare ska kunna lägga sina resurser på effektiva miljöförbättrande åtgärder i stället för administrativa kostnader för tillståndsprövningen.

Energieffektivisering – när det är rationellt

Energiöverenskommelsen slår fast ett mål att minska energiintensiteten i ekonomin med 50 procent till 2030 jämfört med 2005. Detta mål innebär att energitillförseln måste minska. I praktiken innebär det ett tak för energianvändningen.

Energieffektiviseringen har ständigt pågått och har varit en mycket viktig komponent i hur energisystemet har utvecklats. Den ska givetvis fortsätta i den mån det

är rationellt. Energieffektivisering är dock inget självändamål. När elproduktionen är klimatsmart kan det till och med vara rationellt att använda mer el för att slippa ta till andra åtgärder som i sig har en miljö- eller klimatpåverkan. Det är till exempel positivt med en ökad elektrifiering av samhället och att använda mer fossilfri el, i bilar och industrin, är betydligt bättre för klimatet än att fortsätta vara beroende av fossila bränslen. Därmed är det viktigt att svensk elproduktion fortsatt är stabil och fossilfri. Ren el ska ses som en möjliggörare och dess användning ska inte begränsas, snarare uppmuntras.

Mer forskning och utveckling kring fossilfri elproduktion

Liberalerna vill främja forskning och utveckling på energiområdet. Till exempel leder en ökad andel förnybar energi till ökat behovet av lagring och flexibilitet i energisystemet. Det behövs satsningar på forskning och innovation kring energilagring och batterier. Idag pågår utvecklingen av nya spännande lösningar på batterier med högre och säkrare lagring än traditionella batterier. Sverige kan ligga i framkant och därför bör forskningen och utvecklingen stärkas.

Fjärde generationens kärnkraftsreaktorer har potential att sänka utsläppen av koldioxid samtidigt som avfallet kan bearbetas och användas som bränsle. För klimatets skull bör förslaget från våra ledande tekniska universitet att bygga en svensk forskningsreaktor genomföras. Regeringen måste agera på riksdagens tillkännagivande avseende forskning kring kärnkraft.

Johan Pehrson (L)

Maria Nilsson (L)

Tina Acketoft (L)

Gulan Avcı (L)

Juno Blom (L)

Joar Forssell (L)

Roger Haddad (L)

Lina Nordquist (L)

Maria Arnholm (L)

Jan Björklund (L)

Bengt Eliasson (L)

Helena Gellerman (L)

Robert Hannah (L)

Fredrik Malm (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Arman Teimouri (L)

Barbro Westerholm (L)

Allan Widman (L)